

gift i Korn, som i et Aar, hvori Priserne ere lave, og Høsten har været rig.

Men netop med Hensyn til, at man ikke kan forudsæe, hvorledes Conjuncturerne saaledes i Fremtiden ville stille sig med Kornpriserne, vil Bonden i Reglen være mere tilbøielig til at paatage sig en bestemt Kjøbsum, hvis Rente han forud veed at beløbe sig til et vist Pengebeløb, end at overtage en Afgift i Korn, som han ikke kan forudsæe, om den i Fremtiden vil blive af et høiere nominelt Beløb. Det er maaffæe Grunden, hvorfor Bondestanden er mindre tilbøielig til at gaae ind paa Arvefæste, og, uagtet det vistnok med Hensyn til Fideicommissbestøderne og deres Familiers Lær vilde være ønskeligt, at man, saavidt muligt, havde en Afgift i Korn, saa kan man dog ikke nægte, at der paa den anden Side lægges et hindrende Bånd i veien for Fæstets Overgang til Eiendom overhovedet, naar man ikke tilsteder Overgang til fri Eiendom. Naar iøvrigt den samme ærede Landstingsmand, hvis Foredrag jeg et Par Gange har berørt, nemlig den første Landstingsmand for niende Kreds (Dahl), har paa beraadt sig Grundlovens § 98 som et Moment, der maatte kunne komme i Betragtning i denne Sag, da maa jeg bemærke, at jeg aldeles ikke kan anerkjende dette. Det forekommer mig, at der kan indføres Arvefæste ligesaa godt paa Godser, der ikke ere beheftede med fideicommissariske Bånd, som paa Godser, der ere saadanne underkastede. Det er allerede idag af den ærede, anden Landstingsmand for første Kreds (Treschow) berørt, at han har udstedt forskjellige Arvefæstestjoder, og jeg veed dog ikke rettere, end at den Eiendom, hvorpaa dette er skeet, slet ikke er beheftet med fideicommissariske Bånd; men, ligesaa godt som det altsaa kan lade sig gjøre at udstede Arvefæstestjoder paa Eiendomme, der ikke ere beheftede med fideicommissariske Bånd, ligesaa vel kan det ogsaa meget godt forenes med Grundlovens Bud, at en saadan Overdragelse til Arvefæste fremdeles skee paa Lehn, Stamhuse eller Fideicommissgodser, og der kunde ikke være Noget til Hindrer for, at der udkom en Lov i Medhold af Grundlovens § 98, hvorved det blev bestemt, at Fæstegodset paa Lehn, Stamhuse og Fideicommissgodser kan gaae over til Selveiendom,

og at ligesuldt den Arvefæsteindretning, der maatte være paa saadanne Godser, forblev staaende ved Magt. Det forekommer mig derfor, at denne Grundlovsbestemmelse slet ikke har noget at gjøre med den Sag, som foreligger. Jeg tør derfor kun tilføie, at fra Regeringens Standpunkt kan det neppe ansæes for at være af nogen særdeles Betydning, om dette Forslag, som her foreligger fra tre ærede Landstingsmænd, optages eller ikke optages; thi man kan efter mit Skjønnende gaae ud fra, at den Foranstaltning, som tilsigtes, vil omtrentligt ventes udført paa samme Maade, enten dette Forslag optages eller ikke.

Solberg: Da den ærede første Landstingsmand for niende Valgkreds (Dahl) har fremført det Meste af det, som jeg ønskede at sige, kan jeg fatte mig i Korthed. Jeg kan ikke nægte, at jeg maa beklage, at de ærede Herrer, som have stillet det ofte omtalte Ændringsforslag, ikke have nærmere udviklet, af hvilken Bestaffenhed dette Arvefæste skulde være, hvorom der er Tale; thi, som bekendt, er Arvefæstet af meget forskjellig Bestaffenhed. Naar der er sagt og yttret, at Arvefæste ikkun med Hensyn til den Capital, som indestaer i Arvefæsteeiendommen, er forskjelligt fra Selveiendom, saa maa jeg efter de Erfaringer, jeg har haft Leilighed til at gjøre i forskjellige Dele af Staten, benægte det; thi der findes mange Byrder paa Arvefæsteeiendomme, som gjøre denne Besiddelsesmaade ubehagelig for deres Besiddere. Jeg vil blot tillade mig at fremføre, at der skundom f. Ex. forlanges flere Ggter, og det af en saadan Betydning, at Herlighedsseieren har Balget mellem at forlange af vedkommende Bønde, at han skal kjøre enten $\frac{1}{2}$ Mill til den nærmeste Kjøbstad, og at han skal kjøre $3\frac{1}{2}$ Mill ja $4\frac{1}{2}$ Mill til en fjernere Kjøbstad; endvidere, at Herlighedsseieren har Ret til at besigtige Bygningerne og altsaa ogsaa, naar han vil, ved sin Forvalter, at indfinde sig i en Andens Eiendom og eftersee forskjellige Dele, som dog ere i dennes Besiddelse; ligeledes forbeholdes jo ogsaa meget ofte Jagtret. Jeg skal ikke gaae videre i Detail i denne Henseende og anføre alle disse mange trykkende og bebyrdende Omstændigheder, som kunne finde Sted med Hensyn til